

Astăzi, Luni, 23 Februarie, 2026

Sf. Sfințit Mc. Policarp, episcopul Smirnei
Sf. Gorgonia (*Începutul Postului Sfintelor*
***Paști. Zi aliturgică. Canonul Mare*)**

Isaia 1

¹ Vedenia¹ lui Isaia, fiul lui Amos, pe care el a văzut-o despre Iuda și Ierusalim sub regii Ozia, Iotam, Ahaz și Iezechia, care au domnit în Iudeea.

² Ascultă, cerule, și ia aminte, pământule², că Domnul grăiește: Născut-am fii și i-am crescut, dar ei s'au lepădat de Mine.

³ Boul își cunoaște stăpânul, și asinul ieslea domnului său, dar Israel nu Mă cunoaște, poporul Meu nu Mă pricepe.³

⁴ Vai ție, neam păcătos, popor în-

¹ Sf. Ioan Hrisostom: Nu e vorba de o vedenie (viziune) propriu-zisă, dar e numită astfel pentru că, în anumite cazuri, Dumnezeu înzestrează auzul profeților cu o putere întru nimic inferioară văzului; ei aud în imagini, ca și cum ar vedea.

² Invocație inspirată din începutul Cântării lui Moise (Dt 32, 1).

³ Legea lui Dumnezeu nu e peste puterile omului; ceea ce El cere de la om nu depășește măsura aplicată animalelor, chiar pe a celor mai proaste; dacă ele ascultă de instinct, cum oare n'ar asculta omul de rațiune? (Sf. Ioan Hrisostom).

cărcat de păcate, soi rău, fii nelegiuți!; L-ați părăsit pe Domnul și L-ați mâniat pe Sfântul lui Israel, întorcându-I spatele⁴.

⁵ Unde să mai fiți loviți, voi, cei ce stăruiti în fărădelege? Tot capul vă e bușit, inima toată-i năpădită de întristare.⁵

⁶ De la picioare până la cap, nimic în ele nu e neatins: răni, vânătăi, bube deschise; nici oblojeli, nici feși, nici untdelemn, nimic care să le vindece.

⁷ Pământul vostru e pustiu, cetățile vă sunt arse de foc, țara vă e mâncată de străini chiar în fața ochilor voștri; pustiită este, răvășită de neamuri străine.

⁸ Fiica Sionului va fi părăsită ca o colibă într'o vie, ca un pădul într'o livadă, ca o cetate împresurată.

⁹ Și dacă Domnul Atotțiitorul nu ne-ar fi lăsat urmași, am fi ajuns

⁴ „întorcându-I spatele”: cf. Codex Sinaiticus.

⁵ Teodoret de Cir: „capii” sunt regii, „inimile” sunt învățătorii lui Israel.

ca Sodoma și ne-am fi asemănat cu Gomora.

¹⁰ Ascultați cuvântul Domnului, voi, domni ai Sodomei!; luați aminte la legea lui Dumnezeu, voi, popor al Gomorei!

¹¹ Ce preț au pentru Mine mulțimea jertfelor voastre? — zice Domnul —; M'am săturat de arderele-de-tot cu berbeci și nu vreau grăsime de miei și sânge de tauri și de țapi,

¹² și nici ca voi să vă înfățișați cu ele înaintea-Mi; căci cine oare le-a cerut din mâinile voastre? De-acum încolo să nu-Mi mai călcați prin curte!⁶

¹³ Chiar dacă veți aduce făinuță de grâu, e'n zadar; tămâia Îmi este urâciune.

¹⁴ Nu pot să sufăr lunile voastre cele noi, nici sâmbetele, nici ziua cea mare; sufletul Meu urăște postul și zilele-de-odihnă și lunile voastre cele noi și serbările voastre. M'am săturat de voi, păcatele voastre nu le voi mai suferi!

⁶ Sf. Ioan Hrisostom: Jertfele fusese-ră într-adevăr instituite de Dumnezeu (vezi Leviticul, Deuteronomul), dar nu de dragul lor, și nici pentru Sine, ci ca puncte de reper pentru educarea religioasă a omului. Când însă omul face din ele obiectul exclusiv al preocupărilor sale, căzând în formalism, jertfele nu-și mai au rostul (vezi și Ps 50, 17).

¹⁵ Când vă veți întinde mâinile spre Mine, Eu Îmi voi întoarce ochii de la voi; și chiar dacă vă veți înmulți rugăciunile, nu vă voi asculta, căci mâinile voastre sunt pline de sânge.

¹⁶ Spălați-vă, curățiți-vă, ștergeți de dinaintea ochilor Mei răutățile din sufletele voastre, lăsați-vă de răutăți!

¹⁷ Învățați-vă să faceți binele, căutați dreptatea, scăpați-l pe cel năpăstuit, dați-i dreptate orfanului, apărați dreptatea văduvei;

¹⁸ și veniți să judecăm împreună — zice Domnul; și chiar dacă păcatele voastre vor fi roșii ca focul, Eu ca zăpada le voi albi; iar de vor fi roșii ca purpura, ca lâna albă le voi face;

¹⁹ și de veți vrea și-Mi veți da ascultare, bunătățile pământului veți mânca.

²⁰ Dar de nu veți vrea și nu-Mi veți da ascultare, de sabie veți fi mâncați; căci gura Domnului a grăit acestea.

Facerea 1

¹ Întru'nceput⁷ a făcut⁸ Dumnezeu cerul și pământul⁹.

² Dar pământul era nedeslușit și ne'mplinit¹⁰; și întuneric era dea-

⁷ În interiorul dimensiunii nemărginite și atemporale a lui Dumnezeu, atunci când El, prin propria Sa voință și putere, a hotărât ca lumea să aibă un început. „Întru'nceput” (en **arhé**) sugerează că Dumnezeu transcende începutul, că El este anterior oricărei mișcări. **Arhé** însă înseamnă nu numai început, ci și principiu (tradus în Vulgata prin **principium**), adică concepție, regulă, normă, punct de vedere. Textul preconizează ideea Înțelepciunii creatoare (Pr 8, 22-31), a Logosului (Cuvântului) creator (In 1, 1-3).

⁸ Grecesul **poiéo** = „a face”, îl traduce pe ebraicul **bara'**, un verb care în VT este întotdeauna folosit pentru a exprima acțiunea creatoare a lui Dumnezeu. Vulgata (și unele versiuni moderne) îl traduc prin „a crea”, echivalentul românesc al lui „a face”. Verbul e mult mai explicit în 2 Mac 7, 28: Dumnezeu a făcut totul din nimic (ceea ce exclude prezumția unei materii preexistente). Românescul „a face” înseamnă nu numai a crea (din nimic), ci și a crea în mod organizat, potrivit unui plan, în etape prestabilite și cu o finalitate clară.

⁹ Prin „cerul și pământul” (ebraism) se înțelege rezultatul creației, cosmosul ordonat, „existența întregului univers” (Sf. Vasile cel Mare). Alți Sfinți Părinți înțeleg lumea îngerească și cea materială.

¹⁰ Nedeslușit: invizibil sau de-abia vizibil, ca prin abur. Ne'mplinit: ne'ntoc-

supra genunii; și Duhul lui Dumnezeu¹¹ Se purta pe deasupra apelor.

³ Și a zis Dumnezeu¹²: „Să fie lumină¹³!” Și a fost lumină.

⁴ Și a văzut Dumnezeu lumina că e frumoasă¹⁴; și a despărțit Dum-

mit pe de-a'ntregul; pustiul; gol; deșert, fără viață. Ebraicul **tohû-bohû** sugerează ideea de haos, materie informă, creată din nimic, dar încă neorganizată, nedeslușită.

¹¹ În limba greacă, același cuvânt, **pneuma**, înseamnă și „vânt”, și „duh”. Așadar, mișcarea aerului care va face posibilă ivirea pământului; Duhul dător de viață al lui Dumnezeu.

¹² Rostirea lui Dumnezeu: actul prin care voința Sa devine faptă; participarea cuvântului (Cuvântului) la actul creației; (vezi In 1, 1 și note).

¹³ Activarea luminii necreate a lui Dumnezeu, Cel ce El Însuși este lumină, așa cum lumină este și Cuvântul Său (Logosul) întrupat, Iisus Hristos (In 1, 9; 8, 12; 9, 5; 12, 46), vizibilă în momentul schimbării Sale la față (Mt 17, 2; Mc 9, 3; Lc 9, 29). Așadar, nu e vorba de lumina naturală (astrele vor fi create de abia în ziua a patra – vezi versetele 14-19), ci de acea lumină pe care o vor experia mai târziu isihăștii și pe care teologia răsăriteană o va cunoaște îndeosebi prin scrierile Sfântului Grigorie Palama.

¹⁴ Ca adjectiv, **kalós** înseamnă „frumos” (vv. 4 și 31); ca adverb, înseamnă „bine” (vv. 8, 10, 12, 18, 21 și 25). „Lumina frumoasă” e opțiunea exegetică a Sfântului Vasile cel Mare. „Frumos” și „bine”, laolaltă, induc ideea de „armonie”.

nezeu lumina de întuneric.

5 Și Dumnezeu a numit lumina „ziua”, iar întunericul l-a numit „noapte”. Și a fost seară și a fost dimineață: ziua întâi¹⁵.

6 Și a zis Dumnezeu: „Să fie o tărie¹⁶ prin mijlocul apelor și să despartă apele de ape!” Și a fost așa:

7 Dumnezeu a făcut tăria și a despărțit Dumnezeu apele cele de sub tărie de apele cele de deasupra tăriei.

8 Și Dumnezeu a numit tăria „cer”. Și a văzut Dumnezeu că este bine. Și a fost seară și a fost dimineață: ziua a doua.

9 Și a zis Dumnezeu: „Apele de sub cer să se adune într-o singură adunare și să se arate uscatul!” Și a fost așa: apele de sub cer s’au adunat în adunările lor și s’a arătat uscatul.

10 Și Dumnezeu a numit uscatul „pământ”, iar adunările apelor le-a numit „mări”. Și a văzut Dumnezeu că este bine.

11 Și a zis Dumnezeu: „Pământul să odrăslească verdeață: iarbă purtătoare de sămânță, după felul

și asemănarea ei, și pom roditor¹⁷ care după felu-i să dea rod cu sămânță’n sine pe pământ!” Și a fost așa:

12 Pământul a odrăslit verdeață: iarbă purtătoare de sămânță după felul și asemănarea ei, și pom roditor care după felu-i să dea rod cu sămânță’n sine pe pământ. Și a văzut Dumnezeu că este bine.

13 Și a fost seară și a fost dimineață: ziua a treia.

Proverbele lui Solomon 1

1 Proverbele lui Solomon, fiul lui David, cel ce a domnit în Israel:

2 Pentru a cunoaște înțelepciunea și învățătura¹⁸, pentru a înțelege spusele adânci,

3 pentru a dezveli învăliurile cuvintelor, pentru a pricepe dreptatea, adevărul și a-i face judecății dreptar,

4 pentru a le da celor simpli¹⁹ is-

¹⁷ „Iarbă”, „pom”: singular generic, care cuprinde’n sine specia sau regnul.

¹⁸ „Învățătura” traduce sensul restrâns al cuvântului *paidéia* care înseamnă, îndeosebi, educarea sau instruirea copiilor, formarea lor prin cultură; așadar, un sens pedagogic. De altfel, terminologia pedagogică nu va lipsi din Proverbe.

¹⁹ Literal: „celor lipsiți de răutate”. Aici însă cuvântul *akakós* are sensul de „simplu” (necompat, ingenuu, naiv,

¹⁵ La Evrei, ziua de 24 de ore începea și se termina la apusul soarelui. Este și ziua liturgică în cultul creștin.

¹⁶ Firmament; cuvântul original sugerează o boltă cu circumferința pe orizont.

tețime²⁰ și celor tineri pricepere²¹ și cugetare;

5 — pe acestea auzindu-le, înțeleptul mai înțelept va fi, iar cel grijuliu²² duh de cârmuire va dobândi —

6 pentru a cunoaște vorba cu tâlc și cuvântul neguros și spusele înțelepților și ghicitorile lor:

7 Începutul înțelepciunii e frica de Dumnezeu²³, iar cunoașterea e

candid).

²⁰ Adică însușirea de a pricepe din experiență (nu din studiu).

²¹ *aësthesis* exprimă facultatea de a percepe în primul rând prin simțuri și în al doilea rând prin inteligență; conștientizare; pricepere. În Iș 28, 3 se vorbește de un duh al priceperii (*pnéumatos aisthéseos*) dăruit de Dumnezeu celor înțelepți.

²² = atent la ce face; prudent; înțelept; circumspect.

²³ Textual: „frica lui Dumnezeu”. Acest genitiv însă nu înseamnă cătuși de puțin că frica ar fi o însușire a lui Dumnezeu, ci caracterul ei excepțional, superlativ, așa cum este „omul lui Dumnezeu”. Despărțind-o de frica obișnuită, comună, care pune sufletul în dezordine, Sf. Grigorie Sinaitul o definește drept „veselie cu cutremur și cu multe lacrimi, când harul mângâie sufletul”. Monahul Calist și Monahul Ignatie Xanthopol împart frica de Dumnezeu în două categorii: aceea a începătorilor, ilustrată prin texte din Pr 1, 7; Ps 33, 11; Sir 2, 7; 2, 16, dar și prin spusele Cuviosului Isaac Sirul: frica de Dumnezeu e începutul virtuții și rodul credinței; a doua categorie, a celor cu

bună pentru toți cei ce o săvârșesc; evlavia față de Dumnezeu e începutul priceperii, iar cei necredincioși defaimă înțelepciunea și învățătura.

8 Ascultă, fiule, învățătura tatălui tău și nu lepăda rânduielile maicii tale;

9 căci cunună de daruri vei primi pe creștet și lanț de aur împrejurul grumazului.

10 Fiule, să nu te amăgească necredincioșii, nici să le faci pe voie, chiar de te vor ruga, zicând:

11 „Vino cu noi, fă-te cu noi tovarăș-de-drum²⁴ și cu vicleșug să-l băgăm în pământ pe omul cel drept,

12 de viu să-l înghițim, așa cum face iadul, și amintirea lui de pe pământ s'o stingem;

13 să punem mâna pe strânsura lui cea de mult preț și casele să ni le umplem de pradă;

14 partea ta să ne-o pui nouă la mijloc și toți să avem o singură pungă, obștească, și-o singură că-

viață duhovnicească îmbunătățită, este ilustrată de Ps 111, 1; Ps 127, 4 și Pr 10, 30, iar Sf. Petru Damaschin o atribuie celor aproape de desăvârșire duhovnicească: ea iubește virtutea și se teme de schimbare. T. M.: „Frica de Dumnezeu este începutul (principiul) cunoașterii”.

²⁴ Textual: „fii părtaș de sânge”.

mară să ne fie”;

¹⁵ nu-ți face din ei tovarăși de drum, ci abate-ți piciorul de la cărările lor;

¹⁶ că picioarele lor spre răutate aleargă și grabnice sunt spre văr-sare de sânge;

¹⁷ — că'n zadar se'ntinde lațul când pasărea îl vede²⁵ —;

¹⁸ că părtașii la ucidere își pun deoparte răul; căci răul e al nelegiuیتului care dărmă.

¹⁹ Așa le va merge tuturor celor uniți în fărădelege, căci cu necredința lor își alungă sufletul.

²⁰ Înțelepciunea prin răspântii își înalță glasul și pe ulițe vorbește deschis,²⁶

Tâlcuire

„A venit postul, maica înfrânării.” Dar ce fel de vreme a fost până în această zi? Vreme de desfrânare. Sufletul desfrâna cu toate lucrurile plăcute care-i cădeau sub ochi, și cu oameni, și cu lucruri, și mai ales cu patimile păcătoase. Tot omul își are patima sa, căreia îi face pe plac întru totul. E vremea să punem capăt acestei stări de lucruri. Fiecare să priceapă care este Dalila sa, care îl leagă și îl dă în mâinile răilor vrăjmași, și s-o îndepărteze, și atunci ți se va da mai mult decât lui Samson: nu numai că perii — gândurile bune — vor crește iar, și nu numai că puterea — tăria voinței — ți se va întoarce, ci și ochii ți se vor deschide — mintea ta va deveni văzătoare și va vedea pe Dumnezeu, pe sine însăși și tot ce te înconjoară în lumina cea adevărată. Iată acum vremea bine primită! Iată acum ziua mântuirii!²⁷

²⁵ Verset corectat aici după T. M.

²⁶ *Sfânta Scriptură* versiune diortosită după *Septuaginta*, redactată și adnotată de Mitropolit Bartolomeu Valeriu Anania

²⁷ Sfântul Teofan Zăvorâtul, *Tâlcuiri din Sfânta Scriptură pentru fiecare zi din an*.